

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛОТО АТАНАСОВА срещу БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 72001/01)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

2 октомври 2008 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

02/01/2009

Това решение може да претърпи редакционни промени.

По делото Атанасова срещу България,

Европейският съд по правата на човека (пето отделение), заседавайки в състав:

Пер Лоренцен [Peer Lorenzen], *председател*,
Райт Марусте [Rait Maruste],
Карел Юнгвирт [Karel Jungwiert],
Ренате Йегер [Renate Jaeger],
Марк Вилиджър [Mark Villiger],
Изабел Беро-Льофевр [Isabelle Berro-Lefèvre],
Здравка Калайджиева, *съдии*,

и Клаудия Вестердик [Claudia Westerdiek], *секретар на отделението*,

След като проведе разисквания в закрито заседание на 2 септември 2008 г.,

Постанови следното решение, прието на посочената дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е образувано по жалба (№ 72001/01) срещу Република България, подадена до Съда на 6 юни 2001 г. от гражданката на тази държава г-жа Радка Христова Атанасова („жалбоподателката“), на основание член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и на основните свободи („Конвенцията“).

2. Българското правителство („Правителството“) се представлява от своя агент, г-жа М. Коцева, от Министерство на правосъдието.

3. Жалбоподателката се оплаква по-конкретно от времетраенето на производството, което тя преценява като прекомерно, и твърди, че е било нарушено правото ѝ на достъп до съд.

4. На 4 ноември 2005 г. Съдът реши да запознае Правителството с жалбата. Наред с това, на основание член 29 § 3 от Конвенцията, беше взето решение да бъдат разгледани едновременно допустимостта и съществуването на жалбата.

ОТНОСНО ФАКТИТЕ**I. ОБСТОЯТЕЛСТВАТА ПО ДЕЛОТО**

5. Жалбоподателката е родена през 1958 г. и живее в гр. Монтана.

6. На 13 януари 1992 г. жалбоподателката и още едно лице са ранени при пътнотранспортно произшествие. Издаденото на жалбоподателката медицинско свидетелство удостоверява фрактура на пубиса, довела до артроза на лявата тазобедрена става.

7. На 16 юли 1993 г. водачът на моторното превозно средство е обвинен в причиняване на телесни увреждания по небрежност на повече от едно лице.

8. Свидетели на пътнотранспортното произшествие са разпитани на 15 септември 1993 г. и 16 март 1994 г. Водачът на МПС е разпитан на 18 март 1994 г. Освен това на 16 март 1994 г. е постановена медицинска експертиза на втората жертва. Експертът изготвя доклада си през април 1994 г.

9. На 16 май 1994 г. прокуратурата изготвя обвинителни акт и внася делото в съда.

10. На съдебното заседание, състояло се на 29 юни 1994 г., жалбоподателката се конституира като граждански ищец и предявява иск за обезщетение за телесното увреждане, което счита, че е понесла, на стойност 200 000 лева (BGL), както и обезщетение за материална вреда на стойност 27 422 лева (BGL). Делото е обявено за решаване и още същия ден е постановено решение, като Районен съд – Монтана признава подсъдимия за виновен и го осъжда условно на лишаване от свобода. Осъжда го също да изплати на жалбоподателката обезщетение за причинено телесно увреждане от 100 000 лева (BGL). Относно материалната щета съдът счита, че не може да се произнесе, доколкото този въпрос предполага извършването на експертиза, която би забавила наказателното производство.

11. Подсъдимият обжалва решението. На 20 октомври 1994 г. Окръжен съд – Монтана отменя съдебното решение, като се мотивира с процесуални нарушения и недостатъчност на доказателствата; преписката е върната на прокуратурата за доразследване.

12. Подсъдимият е отново разпитан на 9 февруари 1995 г.

13. С писмо от 8 юни 1999 г. жалбоподателката се обръща към Висшия съдебен съвет за информация относно хода на производството. Същият я информира, че сериозното забавяне на производството се дължи на кончината на следователя, на който е била възложена преписката, както и на натовареността, предизвикана от напускането на редица следователи.

14. На 14 юни 1999 г. е проведен разпит на свидетели. На 16 юни и 27 август 1999 г. са постановени нови медицински експертизи.

15. Делото срещу водача на МПС отново е внесено съда през март 2000 г. На 10 май 2000 г. жалбоподателката внася нов иск за обезщетение за вреди на стойност 8 000 нови български лева (BGN).

16. На 11 май 2000 г. съдът отново връща преписката в прокуратурата, като се мотивира с редица процесуални нарушения.

17. С постановление от 26 май 2000 г. прокурор от Окръжна прокуратура – Монтана прекратява наказателното производство поради изтичане на давността на наказателното преследване. На 8 юни 2000 г. това постановление е отменено от окръжния прокурор с

мотива, че районната прокуратура е изчислила неправилно срока на давността.

18. На 12 юни 2000 г. прокурорът издава постановление за частично прекратяване на делото поради липса на състав на престъплението относно причинените телесни увреждания на втората жертва; изготвен е нов обвинителен акт и делото отново е внесено в съда.

19. В рамките на съдебното заседание, състояло се на 13 юли 2000 г., жалбоподателката възобновява иска си за обезщетение за причинени телесни вреди, както и установяването си като граждански ищец. С определение, постановено на същия ден, Районен съд – Монтана прекратява наказателното производство поради изтичане на давността на наказателното преследване.

20. Жалбоподателката обжалва определението, като възразява срещу изтичането на давността на наказателното преследване и отправя критики към съда за това, че не е разгледал нейния граждански иск. С определение от 21 февруари 2001 г. Окръжен съд – Монтана потвърждава прекратяването на наказателното преследване поради изтичане на давността, но връща делото на районния съд, който да се произнесе относно гражданския иск.

21. С определение, постановено в рамките на закрито заседание на 20 март 2001 г., районният съд прекратява производството по гражданския иск. Жалбоподателката обжалва това определение. На 13 юни 2002 г. същото е потвърдено от окръжния съд, който, позовавайки се на чл. 64 от Наказателно-процесуалния кодекс и на относимата съдебна практика на Върховния касационен съд, преценява, че гражданският иск не може да бъде разгледан поради прекратяване на наказателното производство, но че жалбоподателката има възможността да предяви иск пред граждански съд.

II. ОТНОСИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

А. Предявяване на граждански иск

22. По силата на член 60 алинея 1 от Наказателно-процесуалния кодекс от 1974 г.¹ (НПК), действащ по времето на относимите факти, жертвата на престъпление може да предяви граждански иск за обезщетяване на вредите, които е претърпял от престъплението, като се установи като граждански ищец в рамките на наказателното производство. Гражданският иск не може да се предяви в рамките на наказателното производство, когато вече е предявен по реда на Гражданския процесуален кодекс. Освен това, съгласно член 64,

1. Отменено с влизането в сила на новия кодекс от 29 април 2006 г.

алинея 2 от НПК разглеждането на гражданския иск не трябва да води до забавяне на наказателното производство; в този случай наказателното съдилище може да откаже едновременното разглеждане и на гражданския иск.

23. Наказателното съдилище се произнася по гражданския иск в постановеното решение по наказателното дело. Ако наказателното преследване се прекрати без съдът да се е произнесъл по същество с решение, същият не разглежда гражданския иск (член 64 алинея 3 НПК; реш. № 225 от 20.09.2004 г. по н.д. 849/2003 г., II н.о. ВКС, бюл. 2004, кн. 5). В такъв случай, който включва именно изтичането на давността на наказателното преследване, жертвата има възможността да предяви гражданския си иск пред граждански съд.

24. Освен това, когато съдът произнася оправдателна присъда с решение на първа или на втора инстанция, с мотива, по-специално, че подсъдимият е невинен или че давността на наказателното преследване е изтекла, той трябва да се произнесе по гражданския иск (член 305 НПК). Става дума по-специално за хипотезите, при които давността е настъпила по време на въззивното или касационното производство след като е постановено решение на първа инстанция по същество.

25. Жертвата може също така да предяви директно гражданския си иск за обезщетение пред гражданските съдилища. В този случай предвид на това, че гражданските съдилища спазват окончателните решения на наказателните съдилища що се отнася до извършването на деянията и виновността на подсъдимия (член 372 алинея 2 НПК, член 222 Гражданския процесуален кодекс от 1952 г.¹ (ГПК), производството по правило е спряно, докато не бъде разрешено наказателното производство (член 182 ГПК).

Б. Изтичане на давността на наказателното преследване

26. Съгласно член 80 от Наказателния кодекс (НК) наказателното преследване се изключва по давност, ако не е било възбудено в определен срок. Този срок варира в зависимост от предвиденото за престъплението наказание, като може да бъде от две до тридесет и пет години. Давността се прекъсва с всяко действие, предприето за преследване (член 81, алинея 2 НК).

27. Освен това, независимо от осъществените действия по преследване и прекъсванията и спиранията на давността, наказателното преследване се прекратява с изтичането на срока на така наречената „абсолютна давност“, чието времетраене съответства на един път и половина срока на „нормалната давност“ (член 81, алинея 3

1. Отменена с влизането в сила на новия кодекс от 1 март 2008 г.

НК). В подобни случаи преследването трябва да бъде прекратено (член 21 алинея 1–3).

В. Давността на гражданското правораздаване

28. Съгласно член 110 от Закон за задълженията и договорите вземането, свързано със задължение за поправяне на виновно причинена вреда, се погасява с изтичане на петгодишната давност считано от деня, в който вземането е станало изискуемо.

29. Съгласно член 115, буква ж), давността е спряна и не тече докато трае „съдебният процес относно вземането“. Тази формула включва съгласно съдебната практика на Върховния касационен съд, гражданския иск, предявен в рамките на наказателното производство (виж Тълк. реш. № 5 от 05.04.2006 г. по т.д. 5/2005 г., ОСГТК на ВКС, бюл. 2005 г., кн. 9).

ПРАВОТО

I. ОТНОСНО ТВЪРДЕНИЕТО ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН НА 6 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

30. Жалбоподателката се оплаква от прекратяването на наказателното преследване срещу водача на МПС, както и от неразглеждането на нейния граждански иск от наказателните съдилища, което тя приема като съставляващо нарушение на правото ѝ на достъп до правосъдие. Оплаква се също така и от продължителността на производството, която намира за прекомерна. Тя се позовава на 6 § 1 от Конвенцията, който гласи в относимите си части:

„Всяко лице, при решаването на спор относно неговите граждански права и задължения (...) има право на (...) гледане на неговото дело в разумен срок от (...) съд.“

А. Относно правото на достъп до правосъдие

1. Аргументите на страните

31. Жалбоподателката счита, че решенията на вътрешните съдилища са постановени при непознаване на действащото законодателство. По-конкретно тя оспорва изоставянето на обвиненията, отнасящи се до втората жертва, които според нея са довели до по-лека квалификация на престъплението и съответно до по-кратка давност; наред с това тя счита, че по силата на член 305 от Наказателно-процесуалния кодекс наказателното съдилище е било

задължено да разгледа нейния граждански иск въпреки прекратяването на наказателното преследване. Жалбоподателката привежда в аргумент също така факта, че в резултат на това прекратяване тя вече не е можела да предяви иск за обезщетение пред гражданските съдилища предвид на това, че подобно действие би било погасено от петгодишната давност, която се прилага по отношение на вземания, свързани със задължения за поправяне на виновно причинена вреда.

32. Правителството привежда в аргумент изключение, произтичащо от неизчерпването на вътрешноправните средства за защита, и счита, че след прекратяването на наказателното преследване жалбоподателката при всички случаи е разполагала с възможността да предяви пред гражданските съдилища молбата си за обезщетение. В този смисъл подчертава, че давността при гражданското правораздаване е разграничена от давността на наказателното преследване.

33. Относно съответствието на определението на Окръжен съд – Монтана от 13 юни 2002 г. с вътрешното право Правителството подчертава, че по силата на член 64 от Наказателно-процесуалния кодекс не е било възможно наказателните съдилища да се произнесат относно гражданския иск след прекратяването на наказателното производство с мотива за изтичане на давността на наказателното преследване. Съгласно Правителството член 305 от НПК, на който се позовава жалбоподателката, се отнася единствено за случаите, при които наказателните съдилища констатираят давността в рамките на съдебно решение по съществуващото на делото, например когато подсъдимият е поискал да бъде постановено съдебно решение независимо от давността на преследването.

2. Преценка на Съда

а) Относно допустимостта

34. Относно изключението, свързано с неизчерпването на вътрешноправните средства за защита, приведено като аргумент от страна на Правителството, Съдът отбелязва, че то е тясно свързано с основателността на оплакването и следователно е целесъобразно да бъде разгледано по същество. Въз основа на всички аргументи на страните Съдът преценява, че това оплакване поставя сериозни въпроси от фактически и правен характер, които изискват разглеждане по същество; следователно то не би могло да бъде явно неоснователно по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Наред с това Съдът отбелязва, че по отношение на тях не е налице никакво друго основание за недопустимост.

б) По същество

35. Съдът припомня още в началото, във връзка с изложеното от жалбоподателката посегателство върху правото ѝ на достъп до съд с оглед на установяване на наказателната отговорност на водача, че член 6 не гарантира правото да се преследват или осъдят за извършване на наказателно престъпление трети лица (виж, наред с другото, *Perez c. France* [GC], № 47287/99, § 70, ЕСПЧ 2004-I). Следователно няма основание член 6 да се прилага относно този аспект на оплакването на жалбоподателката.

36. Следователно въпросът, който трябва да бъде разрешен, е разбере дали отказът на наказателните съдилища да разгледат гражданския иск на жалбоподателката, след като са прекратили наказателното преследване с мотива на изтеклата давност на наказателното преследване, е бил в ущърб на правото на жалбоподателката на достъп до граждански съд.

37. Съдът припомня в това отношение, че член 6 § 1 утвърждава правото на съд, правото на достъп до който, а именно правото да бъде сезиран съд по гражданскоправен въпрос, съставлява негов аспект. Това право обаче не е абсолютно: то подлежи на негласно приети ограничения, тъй като по своето естество налага уреждане от държавата. Държавите, подписали конвенцията, се ползват с известна свобода на действие. Въпреки това, от компетентността на Съда е да се произнесе като последна инстанция относно спазването на изискванията на Конвенцията; той трябва да се убеди, че въведените ограничения не стесняват достъпа, предоставен на индивида, по някакъв начин или до такава степен, че правото да бъде засегнато в неговата същност. Освен това, подобно ограничаване съответства на член 6 § 1 единствено ако преследва законна цел и ако съществува разумно съотношение на адекватност между използваните средства и преследваната цел (*Lithgow et autres c. Royaume-Uni*, решение от 8 юли 1986 г., серия А № 102, стр. 71, § 194; *Waite et Kennedy c. Allemagne* [GC], № 26083/94, § 59, ЕСПЧ 1999-I; *Ernst et autres c. Belgique*, № 33400/96, § 48, 15 юли 2003 г.; *Forum Maritime S.A. c. Roumanie*, № 63610/00 и 38692/05, § 88, 4 октомври 2007 г.

38. В настоящия случай, предвид това, че жалбоподателката оспорва прилагането на вътрешното право от съдилищата, Съдът припомня, че неговата задача не се състои в това да изземва функциите на вътрешните съдилища и че тълкуването на вътрешното законодателство е най-напред от компетентността на националните власти, съответно от тази на съдилищата. Ролята му се ограничава в проверка на съвместимостта с Конвенцията на последствията от такова тълкуване (*Edificaciones March Gallego S.A. c. Espagne*, решение от 19 февруари 1998 г., *Recueil des arrêts et décisions* 1998-I, стр. 290, § 33). В случая Съдът не вижда елемент, който да му позволява да счита, че

преценката на съдилищата относно правната квалификация на престъплението или срока на приложимата давност е била произволна или иначе казано противоречаща на член 6.

39. Също така, Съдът не би могъл да приеме тезата на жалбоподателката, съгласно която наказателното съдилище е било длъжно да разгледа нейния граждански иск въпреки приключването на наказателното преследване. Съдът подчертава, че вътрешните съдилища са основали решението си на член 64, алинея 3 от НПК, който гласи изрично, че съдилището не разглежда гражданския иск, когато, както и в случая, е прекратило производството с определение.

40. Наред с това съдът констатира, че прекратяването на наказателното преследване не е било в ущърб на гражданските претенции на жалбоподателката, която е можела да предяви иска си пред гражданските съдилища (параграфи 21 и 23 по-горе). Поспециално, съгласно относимото действащо законодателство давността при гражданското правораздаване тече независимо от давността при наказателното правораздаване, като тя спира да тече при предявяването на иск за обезщетение на причинени вреди в рамките на наказателното производство.

41. Следователно остава да се разгледа въпросът дали, въпреки факта, че жалбоподателката е можела формално да предяви своя иск за обезщетение пред гражданските съдилища, ситуацията, от която се оплаква, не е нарушила правото ѝ на съд.

42. Съдът припомня в тази връзка, че Конвенцията има за цел да защитава не теоретични или илюзорни, а конкретни и ефективни права (*Kutić c. Croatie*, № 48778/99, § 25, ЕСПЧ 2002-II). По други дела, където е била поставена под въпрос липсата на разглеждане на гражданския иск поради недопустимост или приключване на наказателното преследване, в рамките на което той е бил предявен, Съдът е отчел съществуването за жалбоподателите на други възможни пътища за предявяване на техните претенции. В случаите, при които жалбоподателите са разполагали с достъпни и ефикасни правни средства за защита, Съдът е стигнал до заключението за отсъствие на нарушение на правото на съд (*Ernst et autres c. Belgique*, № 33400/96, §§ 53-55, 15 юли 2003 г.; *Forum Maritime S.A. c. Roumanie*, № 63610/00 и 38692/05, §§ 91-93, 4 октомври 2007 г.).

43. Освен това Съдът припомня, че обикновено приема за установено, че времетраенето само по себе си не се отнася до достъпа до съд (*Matos e Silva, Lda., et autres c. Portugal*, решение от 16 септември 1996 г., *Recueil des arrêts et décisions* 1996-IV, стр. 1109, § 64 и, с по-скорошна дата, *Buonfardieci c. Italie* (déc.) № 39933/03, 18 декември 2007 г.).

44. При все това по определен брой дела Съдът е констатирал нарушение на член 6, когато прекратяването на наказателното

преследване и неразглеждането на гражданския иск са били по вина на правните органи, а именно прекомерни закъснения, довели до изтичане на давността на престъплението (*Anagnostopoulos c. Grèce*, № 54589/00, §§ 31-32, 3 април 2003 г.; *Gousis c. Grèce*, № 8863/03, §§ 34-35, 29 март 2007 г.).

45. Според Съда настоящото дело трябва да бъде разграничено от делата *Matos e Silva, Lda., et autres et Buonfardieci*, цитирани по-горе, при които исковете на жалбоподателите са били висящи пред вътрешно съдилище и въпросът с разглеждането им не е бил обект на изследване. В действителност по делото гражданският иск на жалбоподателката не е могъл да бъде разгледан поради прекратяването на наказателното производство с мотив за изтекла давност на наказателното преследване. Жалбоподателката обаче се е възползвала от възможността, дадена ѝ от вътрешното право, а именно да се конституира като граждански ищец в рамките на наказателното производство и да предяви иска за обезщетение на причинените вреди от пътнотранспортно произшествие, на което е била жертва. Следователно тя е имала легитимното очакване, че съдилищата ще се произнесат по този иск за обезщетение в нейна полза или не. Единствено закъснението, с което органите по преследването са разгледали делото, е довело до изтичане на давността на наказателното преследване и съответно до невъзможност за жалбоподателката да бъде взето решение по иска ѝ за обезщетение в рамките на наказателното производство.

46. Следователно Съдът преценява, че по делото става дума за въпрос, който се различава от правота на достъп до съд. По примера на заключението си в решението *Anagnostopoulos* Съдът счита, че когато вътрешният правен ред предоставя правно средство на лицата под негова юрисдикция, като предявяването на иск с конституиране като граждански ищец, държавата е длъжна да следи те да се ползват от основополагащите гаранции на член 6. В конкретната обстановка по случая не би могло да се изисква от жалбоподателката да изчака изтичането на давността на наказателната отговорност на извършителя на престъплението, на което е била жертва, по вина на съдебните органи, за да предяви едва след това, осем години след конституирането си като граждански ищец и повече от десет години след настъпването на събитията, нов иск пред гражданските съдилища за обезщетение на причинените ѝ вреди (виж *Anagnostopoulos*, цитирано по-горе, § 32). Съдът отбелязва в частност, че образуването на такова производство предполага необходимостта от събирането отново на доказателства, като доказателствената тежест вече попада в задълженията на жалбоподателката, както и това, че установяването на евентуалната отговорност на водача на МПС може да се окаже изключително трудно толкова години след настъпването на събитията.

47. Предвид тези наблюдения Съдът счита, че жалбоподателката не се е ползвала с ефективен достъп до съд. Следователно е налице нарушение на член 6 § 1.

Б. Относно времетраенето на производството

1. Относно допустимостта

48. Съдът констатира, че това оплакване не е явно неоснователно по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Наред с това той отбелязва, че по отношение на него не е налице никакво друго основание за недопустимост. Поради това следва да бъде обявено за допустимо.

2. Относно основателността

49. Жалбоподателката се оплаква от времетраенето на производството, което счита за прекомерно, поради липса на старание от страна на органите и по-специално на многократните връщания на делото за доразследване.

50. Правителството не предоставя възражения по тази точка.

51. Съдът счита, че член 6 се прилага по отношение на производството по делото, предвид това, че жалбоподателката е предявила в рамките на наказателното производство граждански иск за обезщетение за причинената вреда в резултат на престъплението (*Perez*, цитирано по-горе, §§ 57–72).

52. Относно периода, който трябва да бъде отчетен по смисъла на член 6, Съдът отбелязва, че той започва с конституирането като граждански ищец на жалбоподателката на 29 юни 1994 г. и приключва с определението на Окръжен съд – Монтана от 13 юни 2002 г., с което се потвърждава отказ на наказателните съдилища да се произнесат по гражданския иск за обезщетение. Следователно производството е продължило почти осем години, без да се стигне до решение по съществуващото на иска за обезщетение на жалбоподателката.

53. Съдът припомня, че разумният характер на едно производство се преценява в зависимост от обстоятелствата по случая и предвид приетите от неговата съдебна практика критерии, по-специално сложността на делото, поведението на жалбоподателите и това на компетентните органи, както и залога на съдебния спор за заинтересованите страни (виж, наред с другото, *Frydlender c. France* [GC], № 30979/96, § 43, ЕСПЧ 2000-VII).

54. Делото по случая е било свързано с гражданския иск на жалбоподателката за обезщетение на причинените телесни увреждания в резултат на ПТП, в рамките на наказателното производство срещу извършителя на престъплението. Тоест то е представлявало известна процесуална сложност. При все това, предвид залога, който е

представлявало за заинтересованото лице, то е изисквало специално старание от страна на властите (*Silva Pontes c. Portugal*, решение от 23 март 1994 г., серия А № 286-А, стр. 15, § 39).

55. Съдът обаче констатира известен брой неспазени срокове по вина на органите в рамките на производството. Съдът отбелязва най-напред, че делото двукратно е било връщано на етапа на предварителното производство поради процесуални нарушения по вина на органите. Отбелязва също така, че срок от повече от четири години – от февруари 1995 г. до юни 1999 г. – е изтекъл без никаква дейност от страна на органите. Освен това са били необходими две години, за да се разреши чисто процедурният въпрос, свързан с това дали искът за обезщетение на жалбоподателката може или не да бъде разгледан от наказателните съдилища след прекратяване на наказателното преследване срещу предполагаемия извършител.

56. Относно поведението на жалбоподателката Съдът не остава с впечатление, че то е в основата на неоправданите закъснения.

57. В заключение, след като разгледа всичките му предоставени данни и въз основа на установените от съдебната си практика критерии, Съдът преценява, че времетраенето на производството по случая не е съответствало на изискването за „разумен срок“, в нарушение на член 6 § 1.

II. ОТНОСНО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

58. Съгласно член 41 от Конвенцията,

„Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или протоколите към нея, и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение за последиците от това нарушение, Съдът присъжда, ако това е необходимо, справедливо удовлетворение на потърпевщата страна.“

A. Вреди

59. Жалбоподателката претендира обезщетение в размер 10 000 евро (EUR) за причиненото ѝ морално страдание поради твърдените нарушения. Тя отправя също така искане за 100,13 евро (EUR) за имуществена вреда, изразяваща се в разходи за диетична храна, медикаменти, както и в загубата на заплащане поради адаптирането на работното ѝ място.

60. Правителството не е формулирало възражения.

61. Относно твърдението за имуществена вреда, Съдът не вижда причинна връзка с констатираното нарушение и следователно отхвърля тази част от искането. За сметка на това Съдът счита, че жалбоподателката е понесла известни неимуществени вреди поради

констатираните нарушения на член 6 § 1 и че следва да ѝ бъдат присъдени 4 000 евро (EUR) в тази връзка.

Б. Разходи и разноси

62. Жалбоподателката претендира също за 16,35 евро (EUR) за пощенски разходи, направени в рамките на процедурата пред Съда, и предоставя съответните удостоверителни документи.

63. Правителството не е предоставило възражения.

64. Съдът преценява, че тези разходи са установени и оправдани и присъжда исканата от жалбоподателката сума от 16,35 евро (EUR).

В. Лихва за просрочване

65. Съдът намира за уместно лихвата за просрочване да се базира на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка, към която следва да се добавят три процентни пункта.

ПОРАДИ ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ

1. *Обявява* единодушно жалбата за допустима;
2. *Приема*, с 5 гласа срещу 2, че е налице нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията относно отсъствието на право на ефективен достъп до съд;
3. *Приема* единодушно, че е налице нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията поради прекомерното времетраене на производството;
4. *Приема* единодушно,
 - а) че държавата ответник трябва да изплати на жалбоподателката, в тримесечен срок от влизането в сила на решението съгласно член 44 § 2 от Конвенцията 4 000 EUR (четири хиляди евро) за неимуществената вреда и 16,35 EUR (шестнадесет евро и тридесет и пет цента) за разходи и разноси, в левовата им равностойност по курса, приложим в деня на плащането, плюс евентуално начисления дължим данък, за неимуществени вреди;
 - б) че от изтичането на упоменатия по-горе срок до плащането се дължи лихва върху горепосочените суми в размер на приложимата пределна ставка по заеми на Европейската централна банка през този период, увеличена с три процентни пункта;

5. *Отхвърля* искането за справедливо обезщетение в останалата му част.

Изготвено на френски език и впоследствие съобщено писмено на 2 октомври 2008 г. в съответствие с член 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
Съдебен секретар

Пер Лоренцен
Председател

В съответствие с чл. 45, параграф 2 от Конвенцията и чл. 74 параграф 2 от Правилника на Съда към решението е приложено съвместното особено мнение на съдиите Йегер и Вилиджър.

П.Л.
К.В.

СЪВМЕСТНОТО ОСОБЕНО МНЕНИЕ НА СЪДИИТЕ ЙЕГЕР И ВИЛИДЖЪР

Съжаляваме за това, че не можем да се присъединим към заключението относно оплакването, свързано с правото на достъп до съд (§§ 46–47).

По делото жалбоподателката е трябвало, поради прекратяването на наказателното преследване, да предяви нов иск пред гражданските съдилища, за да бъде разгледано искането ѝ за обезщетение. Целесъобразно е да отбележим, че тя не е предприела нищо в този смисъл.

Във всеки случай, жалбоподателката е имала достъп до гражданско правораздаване още от момента на пътнотранспортното произшествие, като се има предвид, че налагането на наказание за наказателното престъпление не е *conditio sine qua non* за обезщетяването за причинени телесни увреждания. Жалбоподателката изцяло по свое желание е взела решение да се конституира като граждански ищец, което вероятно е по-лесния и по-евтин начин, но криещ риск от прекратяване на наказателното преследване поради причини от най-различен характер, сред които и давността. Осъществяването на този риск по никакъв начин не означава отказ от достъп до съд.

Осъзнаваме разбира се, че при хипотезата на едно по-късно приключване на разглеждането на претенциите на жалбоподателката, вече доста изостанало във времето поради сроковете в наказателното производство, това разглеждане би се проточило във времето. Освен това предприемането на едно такова производство би създавало затруднения на заинтересованото лице, свързани с необходимостта от събиране на доказателства, което е за нейна сметка в рамките на гражданското производство, или със задължението да изплаща съдебни такси.

При все това не разполагаме с данни за непреодолимия характер на тези трудности в случая по делото.

Относно времетраенето на процедурата припомним, че само по себе си то не създава проблем, свързан с достъпа до съд (*Matos e Silva, Lda., et autres c. Portugal*, решение от 16 септември 1996 г. *Recueil des arrêts et décisions* 1996-IV, р. 1109, § 64; *Buonfardieci c. Italie*, № 39933/03, § 20, 18 декември 2007 г.). Отбелязваме в действителност, че в случая времетраенето на производството е предмет на друго оплакване на жалбоподателката, по отношение на което Съдът стигна до заключение за нарушение на член 6 § 1.

При тези обстоятелства считаме, че прекратяването на наказателното преследване и неразглеждането на гражданския иск на жалбоподателката в рамките на същото не са били несъответстващи с легитимната цел за добро правораздаване и не са нарушили правото на

жалбоподателката за достъп до съд в неговата същност още повече, че става дума за претенция от граждански характер, която жалбоподателката не се е постарала да предяви в специфичната за тази цел процедура.

Следователно преценяваме, че не е налице нарушение на член 6 § 1 що се отнася до твърдението за нарушение на правото на жалбоподателката на достъп до съд.